

Oglaši, pripisana itd.
Hakaju i ratuju se na temelju
stičnog članka ili po dogovoru.

Novi za predbrojku, oglaši itd.
Maklu je naputacem ill polč-
njicom post: Stedionice u Baču,
na administraciju, ista u Puli.

Kod naručuju valja točno oz-
naciti ime, prezime i naslovu
posta predbrojka.

Tko list na vreme ne primi,
maka to javi odpravnici u
stvorenem plumbu, za koji se
ne plaća poštarska, ske se iz-
vaditi napis "Reklamacija".

Cekovnog računa br. 847/849.

Telefon tiskare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

—@— Slogom rastu mala stvar, a nosloga svoje pokvaru! — Naslovnica.

Izlaži svakog četvrtka

o podne.

Netiskani dopisi se ne vredaju
ne podpisani ne tiskaju.

Neformalirani ne primaju.

Predplatiti se postarim stoži

10 K. u obče, 5 K. za seljake

ili K. 5 —, odn. 250 na

pol godine.

Izvan carevine više postarina.

Plade i stinjaju se u Puli.

Pojedini broj stoži 10 h., zao-

stali su 10 h., koli u Puli, toll

izyan liste.

Uredništvo i uprava nalazi se

u Tiskari Laginja i dr., via Giulia

br. 1, kamo neka u naslovniku

sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavatelj Jerko J. Mahulja.

U nakladi tiskare Laginja i dr. u Puli ulica Glolla 1. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Croateri br. 1; II. kaj).

Tako neide!

Pod ovim naslovom čitamo u ljubljanskem „Slovencu“ br. 50. od dne 8. o. m. koliko slijedi:

„Preuzvani biskup porečki, Dr. Ivan Krstilj Flapp, izdao je postnu pastirsку poslanicu, dokako takodjer i u hrvatskom jeziku, pošto je ogromna većina njegovih vjernika hrvatska. Postna pastirska poslanica spača među osobito svečane i važne čine biskupskog nadpastirstva, te se radi toga o pastirske poslanice obično takodjer izvješćuju javno u novinama. Toga radi je posvo naravski zahtjev, da budo pastirska poslanica svojim sadržajom i svojim oblikom što više moguće uzorna. Pastirska poslanica svojim sadržajem i svojim oblikom što više moguće uzorna. Pastirska poslanica porečkog biskupa, preuzv. g. Dr. Flappa nema pak ništa manje od 260 slovenskih, stilističkih, pravopisnih i stilskih pogrešaka“, dokim se talijanska poslanica odlikuje — kano uvek — klasičnim i čistim jezikom. Hrvatska pastirska poslanica nemože podnijeti da djeleže na srcu vjernika, kako bi morala i mogla, posvo nije moguće protitati dva reda bez pogrešaka, koji bodo u oči, izazivajući čitatelja tako, da nehotice pomisli na to kako se njegov jezik prezire i omolovajuće.

Pastirska poslanica nije moguće radi toga ni razumjeti, pošto je takva stilizacija. Ovo je takodjer nepravda prema pretežnoj većini hrvatskih vjernika porečko-puljske biskupije, osobito pak pošto se ih takodjer inače često zapostavlja. Po-rečki ordinarijat imade na razpolaganje mnogo⁴ hrvatskih svećenika, koji bi lako pastirska poslanica pregledali i stvarni opili; u Puli imade biskup na razpolaganje

1) Počasno mu. Op. Ured.

2) Bilo ih je, ali se jo u pravo pod sadašnjim biskupom skrije njihov broj u velike. Op. Ured.

ganje hrvatsku tiskaru, te mu no bi trebalo davati u tiski hrvatskih spisa porečkoj tiskari, u kojoj nezna nitko hrvatski, U kratko, neka nam dozvoli porečki ordinarijat skromnu misao i mišljenje: „Tako nipošto neide i neće poći dalje!...“

Priobčimo sto u vjernom prevodu gornje vjest iz ljubljanskog lista, glasila „Slovensko pučka stranča“, o kojoj se može kazati sve prije nego li to, da je bezvjerska ili protukatolička.

Ciljiti će se naši čitatelji, a čuditi će se napose naši drugovi kod ljubljanskog lista, što doznao naš list, glasilo istarskih Hrvata, koji izlazi unutar granica porečko-puljske biskupije, za poslanicu porečko-puljskog biskupu tokor iz listova, koji izlaze izvan naše pokrajine. Ali mi se tomu nečudimo.

Bilo je vrieme, i to za narodnih biskupa, kadno je naš list redovito svake godine nesamo priobčiovači sadržaj pastirskeh listova, koli tršćansko-koparske, toli porečko-puljske biskupije, već je dapaće nekoliko puta donio takove poslanice i kao prilog. Tada su naime naši biskupi poslužili redovito našem uredništvu sve svoje tiskarske koje su njihovim vjernicima namijene bile. Taj je hvalevredni obitaj prestatko iz porečke biskupije održavao iz tršćanske u novije doba. Mi si neimamo šta predhaciti kao da bi bili tomu povod dati, jer smo se vazila rado odazivali pozivu naših nadpastira. Kao što bismo se odazvali i danas, da nas se budi s koje strane na to pozove.

Nas neiznenadjuje nimalo držanje preuzv. g. biskupa Flappa prema našemu listu, kojim je često došao u sukob zbog njegovog protunarodnog postupanja na svojim vjernicima hrvatskoga jezika. On nam nemože odprostiti, ske je naš urednik sretno izbjegao sa porotničke klupe, na koju ga bijaše baš on spravio. Nu to je njegova i naša privatna stvar, koja nabi

imaju nimalo uplivati na njegovo pastirsko djelovanje.

Medju takovo djelovanje spadaju i pastirske poslanice. Čemu izduži biskupi pastirske poslanice, osobito u predpostno doba? Valjda za to, da daju svećenstvu upulu u vjerničima podruke kako im se valja vladati i što im treba činiti, da zadovolje svojim vjerskim dužnostima. Predpostne se poslanice kod nas čila u crkvi vjernicima sa olтарa ili sa propovedjana.

A kakvu će vjernici imati korist od poslanice, koju po suda navedenog listu razmjeri nomogu? Na to nije težko odgovoriti. Al' čemu onda blatići papir ni trošiti uzalud novac?

Naš vrlo poštovani ljubljanski drug dovičuje preuzv. g. biskupu Flappu i njegovom ordinarijatu opravdanim ogorčenjem: „Tako nipošto neide, i neće ići dalje!“

Nam je vrlo milo što čujemo tako ozbiljnu opomenu od toli kompetentnog katoličkog lista, koji se je i do sada obazrao na žalostno stanje hrvatskog putanstva porečko-puljske biskupije, onog lista, koji je imenovanje biskupa Flappa za porečko-puljsku biskupiju iskrivenim veseljem pozdravio. Hoće li ova ozbiljna i bez dvojbe prijateljska opomena koristiti?

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Konstituiranje carovlanskog vlača.

Jučer po podne primili smo slijedeći brzojav: Danas se je obdržavala prva sjednica carevinskog vlača, na kojoj je izabran predsjednik: predsjednik: dr. Pattay, podpredsjednici Dr. Laginja, Fernerstorfer, Starzinski, Steinwander i Zazworska.

Govori ministar predsjednik baron Bienerth, ali ga se ne čuje jer radikalni Česi kako viču i buče.

Porečko-puljska biskupija.

(Nastavak.)

5. Prošlost Hrvata.

Talijansko ime nije se nikdaju toliko zlorabilo kao u Istri. Talijanski povjesničari vide u Istri sve talijansko. U prošlosti traže dokaze za svoje sadašnje Talijanstvo. Pisu, da je cijela ova pokrajina talijanska; uvijek i uvijek samo optužuju svoja "prijevjeđanje" o rimskim i mlađkim osvajanjima i u tom traže svoje pravo, da se ova zemlja pripoji kraljevini talijanskog kralja. Ali jo već prevedni Talijan Cesare Balbo rekao: ili — ili, ili no smijemo (t. j. Talijani) misliti na osvajaju naših praoča ili ne smijemo govoriti o pravednosti. Pravednost znači postavljanje prava, postavljanje tudi nezavisnosti i slobode. Ako mi odobravamo (kaze Balbo), vladu naših prabatara nad drugima, onda moramo takodjer postaviti vladu drugih nad nama, jer su dugi i dugi vremena tudi narodi vladali nad Italijom. A posteni Talijan se ne smije verebiti vlasti tudi jednega naroda nad Italijom i Talijanima, ali baš tako ne smije ni tražiti, da Italija vlasta nad tudižim narodima. I Hrvati imaju pravo da živu kao Hrvati.

ono, što su starci oci naši dali tudjinstvu kroz tolike vjejkove.

Ako veselo citamo povijest naroda voćizumlih, name tudjih i dalekih, ako uživamo u prijevjeđanju dogadjaja o raznim carstvima i kraljevstvima, kad i kamo više zadovoljstva moramo naći u svojoj vlastitoj prošlosti, kad slušamo o ljudima, koji su nikli na ovom našem tlu iz našeg hrvatskoga naroda.

Za velikih seoba narodit na svršetku staroga vječa malo stoljeća iz Iauova rođenju mnogo je od germanskih naroda terpela Istra, ali se nijedan od njih nije dulje vremena u njoj zadržao, pače možemo reći, da u Istri nije nijedno germansko kraljevstvo, niti nijesuo porijeklo istoga s Latinima, oni su mlađadi Talijani iz srednjeg vječka. K tim se još druže treći: Talijani iz najnovijih vremena, ili do seljeni iz Italije ili naši izrodni. Ili, Njih učeku razlikovati te tri vrsti Talijana, ali u nekom slučajevima je razlika posve jasna. Najljepši primjer za to su kvarnerški otoci, gdje žive Talijani samo u gradovima, po kojima je otocima ime: u Krku su najstariji i oni će se još najduže držati; to su Latini, dakle od starine do rimske caravata iz staroga vječka; u Cresu su mlađi, mlađaci Talijani, drugačiji od onih po jeziku i po svemu u Losinju su najmlađi od posljednjih sto godina. Danas se svi osjećaju Talijanima i misle, da svi vuku lozu od slavnih rimske carava, a kad tamo, kad bi pokazali krstni list, naši bi u njemu, da su prije bili Kelti, Iliri, Slaveni i bogzana što, keje li Rim polatinio, Mleci "pobnevani", a novije vrijeće ili potajljavili. Danna su jedno, ali u prošlosti nijesu bili. Nije dakle njihovo talijanstvo tako staro, kako oni tvrde.

Izlaži svakog četvrtka

o podne.

Netiskani dopisi se ne vredaju ne podpisani ne tiskaju.

Neformalirani ne primaju.

Predplatiti se postarim stoži

10 K. u obče, 5 K. za seljake

ili K. 5 —, odn. 250 na

pol godine.

Izvan carevine više postarina.

Plade i stinjaju se u Puli.

Pojedini broj stoži 10 h., zao-

stali su 10 h., koli u Puli, toll

izyan liste.

Uredništvo i uprava nalazi se

u Tiskari Laginja i dr., via Giulia

br. 1, kamo neka u naslovniku

sva pisma i predplate.

Zašto su uništeni občinski izbori u

Vodnjantu? Javili smo onomadne, da je c.

k. namjestničtvu uništilo 19. 20. 21. janara

1909. obavljene izbore za obnovu občinskog

zastupstva u Vodnjantu. Naknadno dozna-

mo da je proti tim izborom uložio utok

g. Dr. Ivan Cleva sa drugovi. Taj utok

uvažilo je namjestničtvu uništitiv izbore za

sva tri tjela i naloživ da se imaju provesti

novi izbori u roku od 14 dana na temelju

dosadašnjih listina.

Izbori su uništeni zbog nezakonito

sastavljenje izborno komisije, koja je sasto-

ala od občinskog upravitelja i od četvoro

rice članova imenovanih upravitelja. Ova

četvorica članova bila bi morala biti u

nazočnom slučaju imenovana od zemaljskog

odštora, koje je upravitelj na imenovanje

predložio, ali nije dobio na vriome odgo-

vora, smatrao ih zakonito imenovanim.

Osim toga upravitelj nije imao pravo,

da vodi izborni čin a da nebjave na to

ovlašten od naše oblasti.

Ponovni izbori raspisani su za 16, 17,

18 i 20 marca 1909.

Lošinjski kotar:

Talijansko svenčilište u Trstu — sretno riješeno! Oni, koji se kod nas zanimaju za to pitanje, ostati će na ovu našu vijest više manje zabeležnuti. Ali ništa ne koristi nezbivati se. U Nerezinah zaključise naime otei domovine, da se zahtjeva u ime svih Talijana Istre od c. k. vlade neku ustrojstvo čim prije podpuno talijansko svećuliste u Trstu. I sada ne preostaje carskoj vlasti nego stisnuti s plećima i taj zaključak oživotvoriti.

Spasitelji talijanstva u Nerezinah! U talijanskih listovih čitamo, da je občinsko zastupstvo prihvatio novi občinski grb, kojim misli, da jo za sve vjekove spasio talijanstvo većine hrvatskih stanovnika one občine. Taj novi grb predstavlja brod sa

ječu, zapadnom Istrom zavladali Mleči

(Benedicti), došlo je u to strane mnogo ljudi iz Italije i Grčke (ona jo takodjer prihvatala Mlečima), koji su pojačali brojno romanski život u Istri. Oni su danas takodjer Talijani, ali nijesuo porijeklo istoga s Latinima, oni su mlađadi Talijani iz srednjeg vječka. K tim se još druže treći: Talijani iz najnovijih vremena, ili do seljeni iz Italije ili naši izrodni. Ili, Njih učeku primjer za to su kvarnerški otoci, gdje žive Talijani samo u gradovima, po kojima je otocima ime: u Krku su najstariji i oni će se još najduže držati; to su Latini, dakle od starine do rimske caravata iz staroga vječka; u Cresu su mlađi, mlađaci Talijani, drugačiji od onih po jeziku i po svemu u Losinju su najmlađi od posljednjih sto godina. Danas se svi osjećaju Talijanima i misle, da svi vuku lozu od slavnih rimske carava, a kad tamo, kad bi pokazali krstni list, naši bi u njemu, da su prije bili Kelti, Iliri, Slaveni i bogzana što, keje li Rim polatinio, Mleci "pobnevani", a novije vrijeće ili potajljavili. Danna su jedno, ali u prošlosti nijesu bili. Nije dakle njihovo talijanstvo tako staro, kako oni tvrde.

(Nastavak će se)

dva jarbola i otvorenim jadrinom; brod plovi lagano uz nemirenjem morem a pod plavetnim nebom, ovje, onđe prikritim malenim oblačidima; brod plovi ravno put Metaka! A znate li zašto? Pa da, jer tamo voze Nerezinci svoja drva! Bože dragi, lukavog li sveta! Na mjestu narodnih ideaša dolaze sto drva! Bit će radi toga možda, da se te ideale bolje podpali.

Budućim povjestrinicom dajemo na znanje, da je toj grb sastavio g. Martinolič po nacrtu gosp. Elia Bracco. I sada mogu mirno spavati nasi Nerezinci jer njihov brod plovi ravno prema mletačkoj lagumi!

Voloski kotar:

Glavna godišnja skupština „Kot. gosp. zadruge“ u Kastvu obdržavana je nedjelju dne 7. o. m. uz sudjelovanje velikog mnoštva članova.

Skupštini predsjedao je podpredsjednik g. Kazimir Jelušić obč. načelnik, a prisustvovao njoj je među ostalima i narodni zastupnik prof. Spindić. O toj vrlo važnoj skupštini izvestili smo pobliže u budućem broju.

Sv. Križ (Knastav).

Prvih mjeseca nove godine valja da Posuđilnicu i njima slična društva prikazuju i članovima i oblastima račun o svom poslovanju u prošloj godini. — Da ovrši tu svoju dužnost, držala je i Posuđilnicu u sv. Križu kod Kastva dne 28. februara o. g. glavnu skupštinu, na kojoj je upravni odbor predstavio zadrgarima stanje i rad društva u godini 1908.

Prem je vrijeme bilo vrlo neugodno, došao je na skupštinu velik broj članova: od 107, preko 70, a to je dokaz da mare za društvo, i da uvidijaju njegovu važnost.

Iz izvještaja upravnog odbora dozna- jemo, da je Posuđilnica godine 1908. primila 30.147.02 K., a izdala ih 29.765.61. Novčani promet prema tome iznosi kruna: 59.912.68. Uloženo je bilo 19.708.58 K., a posudjeno 14.870. Čisti dobitak iznosi: 509.79 K., a broj zadrgara: 107. Ovaj izvještaj, koli iskazuje znatan napredak prama godini 1907., primljen je sa odo- bravanjem na znanje, a odboru podijeljen apsolutirji sa zahvalom. Uprava Posuđilnice povjerenja je za g. 1909. tim dosa- danjim odbornicima: Mati Srdić-Martin- čiću, kao upravitelju, Ivanu Mohoriću i Antonu Mulcu, te dvim novoizabranim: kapelanu Ivanu Žigante-u i Antonu Mo- koriću.

Ne smijemo prešutjeti, da je skupština počasito i obradovao svojim posjetom veleu. g. dr. M. Trinajstić, odvjetnik iz Voloskoga, i držao skupštinarima zlata i naslijedovanju vrijedno predavanje o stednji, predočivši im jezgovitim načinom sve dobre strane razboritog stedje- nja. Gosp. doktoru sruđena hvala!

Kod te prigode upoznalo se je čla- nove i sa kućnim stednjacima, i ne bez uspjeha, jer su mnogi zaželjeli, da im se ih nabavi.

Imajući pred očima plemenitu i nese- bienu svrhu posuđilnice, podarila je skupština 50 kruna za pregradnju crkve u sv. Križu, i isto toliko za gradnju hove crkve u Zemetu. Povrh toga sabralo se i 16 K za Družbu, koje Vam saljemo. Da zavr- simo. Druge posuđilnice možda će se moći pohvaliti većim novčanim prometom od naše, ali promislivši, da ovo društvo posluje tek treće godinu, i da imade maleni djelokrug, to smo sa dosadanjim stanjem i poslovanjem njegovim vrlo zadovoljni. A zanimanje naroda za Posuđilnicu i sve to veće uvjerenje o njezinu koristil i potrobi, nam je jasmostvom, da će ona što dalje to više napredovati, na veliko moralno i ma- terijalno dobro onih, za koje je ustrojena. Dao Bog!

Nesreća na električnoj željezničkoj Matulji-Opatija-Lovran. Na električnoj željezničkoj koja vozi između postaja Matulje

preko Voloskog-Opatije do Lovrana, do- godila se je sto u kratko vrieme već po drugi put nosreća. — Onomadno iskočio je vlak na jednoj stranici kod Ite sa kolote- lini u pukinu slučajom nebijuša druge no- sareće, van što je poduzeće pretrpilo nešto štetno.

Dne 5. o. m. dogodila se jo pak veća noseća na pruzi Matulje-Volosko i to kod „Cirkula“, gdje je također velika stra- mina. Vozila su nisme dva vlaka jedan za drugim tako blizu, da je drugi vink udario u prvi, koji je sredom dobro pro- šao, ali je za to drugi vlak skočio sa trač- nice i kako se oštetio. Pri tomu je ostalo do 15 osoba što lagijo što teža ranjenih. Ovakvim čestim nesrećam valja, da poz- vane na to oblasti na put stanu tim, da poduzetniku načože, da se opreznije vozi i da doskoči svim pomanjkaštima na sa- moj pruzi.

Pazinski kotar:

Iz Labinštine nam piše:
(Svršetak).

I onoj cestu, koja vodi iz Labina preko Sv. Nedjelje u Kršan, dale bi se mnogo prigovoriti, pa i onim, koje vode u Sv. Martin. A onoj pak, koja vodi iz Sv. Nedjelje preko Šumbrega? Ova je baš li- jepa! Ovu imade u upravlji Ernesto Naci- nović iz Sv. Nedjelje. To li je dragano moj, gospodin, pred kojim se i velika go- spoda mora da trosi, pa bila ona i od samoga govorna. Nekada su držali pred njim i kmetovi i nosili klobuci pod pu- zuhonom čim bi ga vidjeli, makar i iz da- leka. Bogu hvala kmetove je strah prošao, ali, posja nogu, gospodu još nije! Ja, znadeši Ernesto pripraviti „gospodski objed“, a imade i fine butilje i maleke postele, a gospoda više puta to i požeće. Tako li si Ernesto, dragoviču moj vedi i oblaći na Labinstini. Nu i on će poč kuda se gre za vavek, a ljudi će ostat, pak će bit bolje, rekao bi jedan veliki gospodin iz Pazina! Da predjem na cestu, bit će kra- tak. Cesta je u najslabijem stanju: razde- rana, da je i samom Bogu za plakati, a vodovodi (kanali) puni — obrasli već tr- njem. Imade sljunka (muča) pokraj ceste već od 10 do 15 godina i više, ta travom zarasti — plaćeni su već očkada, a neće, da se ih rastresce. I „kantunjer“ prima mjesecnu plaću, a na cesti ga nije nikada. Da bi barem rastresao stare muće! Zašto ga ljudi ne upozore na njegovu dužnost? Zaluđu! Kantunjeri govoru, da mu je žao, ali da on ne može biti na gospodskom djelu i na cesti. Tako je l Nekada je pro- lazila i pošta ovom cestom, kočje su isle po njoj iz Pazina u Labin i obratno, jer je mnogo kraće nego na Kršan, a sada nitko po niko! Kako i će, kad nije mo- guće skoro već niti sa vozom! Recite komu „kućer“ iz Labina ili iz Pazina: proći ćemo preko Šumbrega, pa obećajte mu i veliku „ma ně u“, on će vam odgovoriti: „a ne gospodine, jer je cesta slaba, „ši- ste“ od kojige bi popucate, a onda zlo- mo“! Tko trpi? Načinivće ne, „kantu- njer“ ne, jer njemu jo isto, ili radi na cesti ili drugdje, dapaće mu je bolje, jer nevjerojim da mu ne dаду bar „hiljeć i sardolicu“. Trpi tužan narod, komu se i zadnja ovca „penjur“ za adicijonal. Gdje nema cesta, nema prometa, a gdje nema prometa vlada mizerija. Putnici, tr- goveli, stranci i t. d. nemogu proći — a stoga no ostavljaju ni novaca. Šumbegci imaju prilično vina, a trgovci nemogu do- njih.

Uputit se moramo — prvo: Dali će- stovni odbor prima novce, koji su odre- djeni za uzdržavanje cesta? Odgovor je la- lik. Narod plaća i za cesto adicijonal, stoga ih cestovni odbor prima. Kamo ih dakle stavlja? Možda, da ih „spara“, da a njima sagradi koju novu cestu? Ili da dovrši onu okolo Labina do „Piazza

San Marco“? Drugo: Što rade oblasti, koje su postavljene i placene za to, da strogo pazu, kako i kamo se troše težko zasluženi novci? Do kada će još ovako po- trajati? Zar da se i nadalje pusti za vo- lju pojedinaca da tripi sav narod?

Gospoda talijanska rade samo da pr- kose (za došpet) narodu, jer ih je narod ostavio, okrenuo im ludja i sa prezirom na njih gleda i to punim pravom. Da so potuži na zemaljski odbor? Sto nije možda već mnogo i mnogo puta, ali uvi- ječ užalud? Neće vrana vrani oči iskopati!

Umoljavaju se stoga c. k. oblasti, da se uvjere na licu mjestu, da je ovačko, pa da polegnu tu gospodu već jednom za ušesaa. Kad imaju c. k. oblasti zakon, da prisile narod da plaća za ceste, valjda će biti nekakav zakon, koji govoriti, da se mora ceste i u redu držati. Najbolje bi bilo, da se podnese tužba na državno od- vjetništvo, što će morati i učiniti — a onda nek se pazi — koga ovo ide.

Iz srednja Istre koncem februara 1909.

Velečlenjeni gospodine uredniče! Izvo- lite mi odstupiti malo prostora u cjenje- noj „N. Slogi“ i uvrstiti ovo nejekliko re- daka u njezine stupce:

Jednog liepog dana nedaleke prošlosti uputili su po osobitom poslu preko ruške doline u staru Liburniju — na labinstinu. Tom sam prigodom udario poznatom sta- rom cestom iznad Rase, put Šumbrega. Došav da raskršća cesto koja vodi u La- bin od jedne to od druge strane u grad Šumbreg, onđe se za čas zaustavili, okre- nem se na desno to mi bude na vidiku sredovječna zidina — grad Šumbreg, u istom trenutku zapazio jednu hrpu mladih sokolova kraljujeći put grada, netom sto mi se približahu svi na jednom, kao pod komandom dgnu kape, te me uljedno pozdrave liepim riečima: Hvaljen Iesu i Mariju! — Ne treba da tumačim kako jo- go na mene ugodno djelovalo, to si po- mislih ovo su školska dječja, uljduša su; mora da imaju i valjanog učitelja, koji ju znade ovako pripraviti.

Nakon toga moj znatiželjnosti pada- ne na um, da nebi bilo loše kad bih za- virio u taj stari grad, te se bez okleva- nja odlučih da idem ravno za djecom; djeca u dvorište grada a ja za njima. Što sada? Upitam se! Djeca okrenu na desno, poput su po rasklimanim kamenitim stu- bama na još gori triem, a odatle u zgradu: Nu mojog znatiželjnosti ne hje konca, okre- nem se sledim djecu i uvjek djecu. Kamo? Ravno u školu, imajuće na umu, da će od tamo neopazen otići mojih silnih poslova i zamuda radi, što mi napokon i uspjelo, akoprem bi bio rado dočekati g. učitelja, da mu se predstavim, nu prije no što od- lažim zavirim u to školske prostorije, koje su bilo u taj par skoro prazno osim što se po klupama raznijestaju moji mali znanci koji me ono prije pozdravili.

Što sam avu tu opazio u jedan jedin- cati trenutak to će Vam g. uredniče samo u jezgri opisati ovako: Prije sam već na- pomenuo kako jo ulaz u to školske pro- storije, a sada čujto kakva je pak unutar- nost iste škole. Škola je pravil tip sred- vječnih zgrada: strop stoji tako nizko, da bi mogao čovjek bez podnožja i teskobe na njem lako risati, a što je najgoro, strop i popustio — nagnue se od starosti, te visi iznad samih glava učenika. Tamo prieti grozne katastrofe; soba je u obde- malena za onolik broj djece, jer kako sam se kašnje na mom putovanju obavjestio, ima tomo preko 150 školske djece; ško- ska soba je nadalje providjena sa čeliri prozora, od kojih dvoje je okrenuto na dvorište, a dvoje gleda izvan grada. — Ovi prozori su tako maleni, da bi više pristali kakvoj staroj potlesušći negoli jednoj pedagogičnoj svrhi.

Kakav je stan učitelja nije mi po- znat, ali mora da i on odgovara isto skoli.

Po ovom se može prosuditi koliko se brine slavno demokratska (?) občinska uprava u Labinu, za ovaj nas kršni na- rod i njegove hrvatske škole, a za svoje hire i nepotrebite svrhe kao podzidanje ogromnih talijanskih škola, vrliča i t. d., njoj ne premanjuje sredstava. Živjela dakle gospodска demokracija!

(Svršetak će se).

Iz Tinjana pišu novinam, da jo ta- mojni občinski načelnik, glasoviti Vence Krizmanić zapustio rodno mjesto i občinu to svoju družinu. Govori se, da je pošao u Pulu. Važni moraju biti razlozi za njegovo odlaganje — ako jo gornja vist istina. Molimo tamnošnju prijatelje za točnije vijesti o tom biegu.

Kad je ova vlast bila već složena do- sao je k. nam' g. Vencu, to nam javio da je on iz Tinjana pošao po poslu ne samo u Pulu nego i u Poreč, te da će se vratići kući.

Zato ponovno molimo naše prijatelje u Tinjanu da nas informiraju točno o toj stvari.

Porečki kotar:

Nova talijanska škola za hrvatsku djece. Dne 6. o. m. otvorena je u Lov- rečici (občina Humak) nova proleterearna za našu slromušnu djece. U čitavom školskom okružju nema talijanske obitelji, pa se jo ipak otvorilo tamo talijansku školu!

Kad no je bila radni ustrojena te škole odnosna komisija na licu mjestu, bila ju naši kmetovi od talijanskih emisara i od nekojih članova komisije zavedeni, to je većina prisutnih (male i bijaše na okupu) izjavila da se ustroji škola bilo u kojem jeziku, samo da dodiju do škole; jedni bijaju za talijansku školu, drugi za njomačku i talijansku a treći za slovensku i talijansku. Na temelju tih izjava ustrojile su sada tamo školske oblasti školu sa talijanskim naukovnim jezikom.

Škola je podignuta u selu Starčići, koje su Talijani prekratili odmah u Vec- ci i uti, kako su ono u istoj občini selo Kmeti, gdje se nalazi također talijanska škola, prekrstili u Metti.

I tako rade školske oblasti složno sa „Legom“ oko toga, da se onaj način čestiti pak posve potalijaniti — premda se sro- mati sada sam tomu odlučno protivi. Tako bijaju onomadne kod nas odaslanici iz Lovrečice tražeći pomoći proti talijanskoj školi za koju da neima sada ni pet sto tamnošnjih stanovnika. U školu u Starčiću salju oblasti učitelja, koji nezna ni rči hrvatske i kojega neće i naći da razumiju školska dječja. Kakav može biti napredak takovoj školi. Za tu školu bio je odlu- čen naime učitelj, koji je već bio kažnjen od školskih i sudbenih oblasti, pak ne- znamo jošto, da li su pridržali za tamo njega ili poslali kojega drugoga. Ako je prvi slučaj, molimo c. k. zem. školsko vijeće, da nam razjasni kako je taj učitelj došao na rečenu školu.

Konačno prosjedujemo najodlučnije proti patvaranju naših narodnih imena sela Kmeti i Starčići nenalazno se nigrđe u službenim aplismima ubilježena kao Metti ili Vecchliuti, te nobi imao po zakonu biti dozvoljeno, da ih nikto samovoljno prekrstjuje. Političku oblast u Poreču pli- tamo, da li su njoj poznati novospečeni Metti ili Vecchliuti i kani li i nadalje trpititi u lopovštinu talijansko gospode.

Koparski kotar:

Posuđilnica u Lanišću. — Za Družbu. Dne 1. t. m. počelo je poslovati naša na- novoustrojena posuđilnica. Akoprem smo se do sada služili u buzetskoj posuđilnici, ipak je bilo od voleći potrebe, da se ju i na našem Kraju ustanovi, jer su naša sela previše odaljena od Buzeta. Djelokrug je posuđilnico cijeli buzetski Kras. Nade je,

da će lijepo uspjevati, jer se opeča veliko zanimanje za nju. — Preporučamo našim žudima, da ne drže svoj novac (koji ga imaju) u skrinji, već da ga ulože u posavljnicu, gdje će im sasvim sigurnat biti i nositi im lice kamate. Ima ljudi koji misle, da će sve banke propasti, jer se to bože pripravlja vojska, pa Vam nebi za živu glavu pokazali krunu. Ljudi Boži budimo pametni, nije još valjda sudnji dan!

Dne 1. o. m. bio je premjesten od nas u Sovinjak vjetelj Zlatić Marko, koji si je stekao u to kratko vrijeme, što je kod nas bio, sveopću simpatiju na samo kod školske djece, nego i kod naroda. Da se s njim oproste, sastali su se njegovi prijatelji i znaci u ovđešnjem čitaonici, gdje je na predlog kolege mu Zlatić sa braću nas mali Žrnak-Bardić u svojoj kapici K 10— za Družbu.

Prvog vjetera sabralo se na predlog Josipa Puhalja, krčmara njegovoj krčmi, da se podasti odlažak spomenutog učitelju K 5—, a darovaše gg.: Zlatić Matko K 1, Zlatić Marko K 1, Josip Puhalj K 1, Grgur Vratović K 1 i Dražević Franjo K 1. Obe svete uložene su u našu posavljnicu, naime naše podružnice sv. Č. i M.

Dopuslit će gosp. urednici, da ovim putem izrazim pothvalu našim ljudima, koji su se sve vike poteli zanimati za društveni i javni život. Lijep je to znak i budemo li i unaprijed započetim putem isli, čeka nas ljepeša budućnost. Samo napred!

Razne primorske vesti.

Sjednica naših klubova u Beče.
Kako namjavljuje Iz Beče obdržavala je "Zveza južnih Slavena" utorak dne 9. o. m. u 11 sati prije podno klubsku sjednicu "Narodna zveza", kojoj pripadaju, kako je poznato svi hrvatski, slovenski i srpski zastupnici na carevinskom vjeću.

Stupovi talljanstva u Istri. Javili smo u zadnjem broju kako je na plesu glasovite "Legă națională" u Puli odnesla prvu nagradu djevojčica po rodni Hrvatska, objavljena u kraeno crnogorsko narodno odjelo. Uz tu djevojčicu bilo je stalno i drugih naših malih jednog i drugog spola, koji su jednici uveličavali slijep i slavu družila, "koje njima radi o glavi". Nagrade nedobiose, jer se valjda nemoguće valjano okrabuljati. Ali za to će ih okrabuljati zlosretna "Legă" tako, da ih neće za koju godinu ni njihovi roditelji prepoznati. Silomušna dječjica!

Na velikom dječjem plesu u Puli bijaše opet toliko naše-kvri, da čovjeku puca srce od bolesti kad čita ona čisto hrvatska imena odlikovane dječjice.

Tako je djevojčica G. Lukić u rubu "Margarite" vijala zastavu družila "Legă națională".

Kao najlepšu krabulju bijuju odlikovanici: R. Zajec, G. Lukić, G. Kum, K. i E. Vončina, A. Božić, A. Matulić, E. Dobrović, M. Dović, J. Bašić, Milena Pele, M. Rumić, O. Počivalnik, R. Rakić, A. Zajec, E. Matulić, F. Pele, L. Rumić i t. d. Ovo su samo odlikovani a koliko bijaše malih sirotana, koje nije ta sreća zapala.

Imena gornjih posjetitelja plesa pišana su dodušno talijanskim pravopisom i mnogim su krstna imena kojekakvim Umberto, Vittorio, Jolanda i Malafida i t. d. ali nemože ni najzagrđeniji Talljan uživati, da su to stvarno talijanska imena.

Na dječjem plesu u Poreču nagrađeni bijuju kao najlepše krabulje: Petar Benetić, B. i C. Sinić, J. Stanić, Z. Pačančić i t. d.

Ni dječovi ove dječice nedodjoše za stalno iz Rim ili Napulj u Italiju.

Nu plesu "Legă națională" u Pazinu predstavljalo je pet okrabuljenih djevojaka pet talijanskih (12) pokrajina, a da bude bronja još veća predstavljalo su to tobožne talijanske pokrajine (Istru, Trst, Goricku, Dalmaciju i Trentin) među ostalim i slijedeće djevojke: E. Jučić, M. Murgelj i R. Juančić.

Talijanske pokrajine kao sto su talijanska i ona imena!

Za te ples poslali su među ostalim svoj prinos i slijedeći čestokrvni Talijani: E. Načinović, I. Geržetić, I. Orlić, K. Pečić i t. d.

Na zadnjoj skupštini "Legă" u Roču bijuju izbrani u novi odbor među ostalim: K. Jelatić, A. Kruljević, J. Fauletić i M. Buljovac. Kako se vidi sve sami florintinci.

Iz navedenih primjera, koje vadimo, iz jedne novine o talijanskim zabavama posljednjih dana mesopusta, razvidno je koliko se naše krv i gubi i utapaju u talijanskom moru, krivnjom nevesnosti i nemara-

roditelja i zbog zlobe i prisraništvi školskih oblastih, koje nam nedaju potrebitih škola.

"Mlad Istran". Izrašo je ovih dana treći broj "Mladog Istrana" s ovim sadržajem: Car Emir: Stari barjaktar, — Rikard Katalinić Jeretov: Široko, — Po O. Kuceri; Sablast i prikazi. — G. Kako je stric Ludovik putovao u grad. — Rikard Katalinić Jeretov: Pile. — Lujo Dorić: Mala Anglo i pac Turk. — Barbara Rike: — I. Magarac.T.: Vrć. — Po Do Amilcius: Materinska rieč. — Tondić: Iz moje torbice. — Mali vjesnik. — Zagonec.

Preporučamo rođoljubima i prijateljima mladeži, da što jače među njima šire ovaj lep list, koji će onda moći još u većoj mjeri izpunjati zadaću, koja mu je namijenjena.

Konvikt u Pazinu.

Pod tim naslovom, donosi Riečki Novi List od dne 5. o. m. na uvodnom mjestu pišmo, iz Istre, u kojem, razpravlja o osnovanju "Djakačkog doma" u Pazinu. Nedavno se upustili u razpravu sa onim sastavkom, prepuštajući to našim prijateljima u Pazinu (budu li to potrebbiti sintrali) ali držimo, da se onoskom sastavcima u nevremje više škodi nego li možda koristiti kani.

Istra telefonski spojena sa Zagrebom. Kako čitamo u zagrebačkim novinama započeo je poštansko-brzojavni ured u Zagrebu dne 4. o. m. telefoni promet sa istarskim centralama u Puli i u Pazinu. Pristojba za razgovor od tri casu iznosi 8 kruna.

Nestačna sličica. S raznih strana naše pokrajine stigše nam pritužbe i molbe nebi li se zuzeći za stromačne gospodare, koji su već sada ostali bez sličica dačimadu po više glava goveda ili drobnog blaga u stajama.

Vlada je, kako je poznato pružila potec moć u svrhu nabave krme, ali tu je potec tako neznanat, da bi bilo dostatno samo za par kotara a kamo li za čitavu pokrajinu. Molimo dakle naše zastupnike, koji su sada opet pozvani u Beč, da za traže bezodvlačno drugu podporu za nabavku krme u Istri; jer će inače naši kmetovi ostati bez glave blaga koja će počkati pošto nema šta da jede ni glodje. Brzo pomoći siromašnom kmetu od skrbe nje je potrebe.

Pravim žudom mogu se nazvati uspjesi postignuti uporabom dvstrukog elektro-magnetičkog križa R. B. br. 86.967 gospodina Alberta Müller-a, posto se je mnogo hiljada osoba uporabom istog za uvjek rješilo nebrojeno zahvalnicu i priznanje koju posjeđuje gosp. Albert Müller, te koji su na same faci, rego i strukovnjaci pisali. Tako npr. piše gosp. Dr. Pavao Šenčez, okrugni župan Jasz-Szenti György: Štovan gospodin Müller! Posto se ja Vas dvstrukom elektro-magnetičkom križem pokazao, to će isti svakom prilikom preporučiti.

Stoga neka si svaki, koji na gornjim bolestima trpi, takav jedan sroj nabavi, koji se kod gospod. Alberta Müller-a u Budimpešti V/41 kolar Vádasi ulica br. 34. doboli može.

Preporučamo našim obiteljima
Kolinsku cikoriju.

STECKENPFERD- LILIENMILCH-SAPUN

Najblaži sapun za kožu

kao i proti pjegama.

Dobiva se posvuda!

Sat sa lancem
samo za K 2.75.

dobjije svaki krasen remontoir čepnu vrnu iz Gloria srebra sistem Roskopf Patent, koja ide točno 86 sati, zasto se junici za 8 godine, sa prikladnom pozlaćenim jeklinom lancem samo za K 2.75 skupa s lancem. 3 komada zajedno sa lancem K 8—.

Parafija povremen tvorničko skloplje Švajcarski ura H. Landau, Krakov Br. 105. Promjena dozvoljena ili novac natrag.

Raspis natječaja.

Uvjed zaključka opć. zastupstva od 27. veljače 1909., raspisuje se ovime natječaj za općinsku primjelu, sa godišnjom platom od K 200.

Molitljivi treba da dokazu:

- austrijsko državljanstvo;
- svjedočbu usposobljenosti;
- zdrav fizički ustroj;
- dobar glas i neprikorno moralno ponapanje;
- svjedočbu o doznađenoj službi.

Zaključava se poznavanje hrvatskog jezika u govoru i pismu.

Molite treba da dostave podpisane do 31. t. mjeseca.

OPĆINSKO GLAVARSTVO

u Barbanu, dne 6. ožujka 1909.

Glavar:

Josip Mirković v. r.

POZIV

Beršćko društvo za štednju i zajmove registrana zadruga na neograničeno jamčenje pozivlje u smislu § 8d. zadržavajući ugovor na svoju

V. redovitu glavnu skupštinu zadrugare i prijatelje koja će s: obdržati dne 14. marta u 8 sata po podne u prostorijama općinskog ureda u Beršću sa slijedećim

Dnevnim redom:

- Čitanje zapisišnika prošlo god. glavne skupštine;
- Izvješće upravnog odbora;
- Izvješće nadzornog odbora;
- Potvrđenje računskog zaključka za god. 1908.
- Izbor upravnog i nadzornog odbora, to pomirbenog suda.
- Možobitni predlozi.

Boršć, dne 25. februara 1909.

Odbor

Austro-Hrvatsko parobrodarsko društvo na dionice u Pantu.

Plovitbeni red

vrijedi od 1. veljače 1909. do oprozla.

Pruga: Rijeka-Punat.

Svaki dan osim nedjelje	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Svaki dan osim nedjelje
prije podne				po podne
5.45	odl.	V/PUNAT	doł.	4.85
6.—	dol.	Krk	odl.	4.20
6.10	odl.	Glavotok	odl.	4.10
6.55	dol.	Malinska	odl.	3.25
7.—	odl.	Omisljal	odl.	3.20
7.30	dol.	R/RIJEKA	odl.	2.50
7.40	dol.		odl.	2.40
8.25	dol.		odl.	1.55
8.30	dol.		odl.	1.45
9.30	dol.		odl.	12.45

Pruga: Baška-Punat.

Utorak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Poned. Srijedu Petak
Četvrt. Subotu				
prije podne				po podne
4.30	odl.	V/Baška	doł.	6.—
5.30	dol.	Punat	odl.	4.60

*Uvjedno pristajanje u Staroj Baški.

Pruga: Rijeka-Rab-Nerezine.

Poned. Srijeda Petak	Odl. i Dol.	Postaje	Dol. i Odl.	Utorak Četvrt. Subota
prije podne				po podne
7.—	odl.	V/RIJEKA	doł.	4.—
7.30	dol.	Opatija	odl.	3.30
7.40	odl.	Boll	odl.	3.20
9.—	dol.	Krk	odl.	2.—
9.10	odl.	Morag	odl.	1.50
10.—	dol.	Krk	odl.	1.—
10.10	odl.	Brod	odl.	12.50
10.60	odl.	•	odl.	12.10
12.45	dol.	Rab	odl.	10.10
1.15	dol.	•	odl.	9.50
8.—	dol.	Veli Lošinj	odl.	8.05
9.10	dol.	NEREZINE	odl.	7.50
4.—	dol.		odl.	7.—

Uvjedno pristajanje u Sv. Martini Ležnjaku.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo — promatračnina — promjeno plovitbenog roda.

Agencija na Rijeci kod L. Pakulića, Via Andrićev 25.

PUNAT, dne 15. siječnja 1909.

RAVNATELJSTVO.

